

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Manuel Etxezarreta Sudupe

*Zumarraga,
Gipuzkoa
(1931)*

Aurkibidea

Biografia

Zumarragako 'Aranburu-Etxeberri' baserrian jaio zen 1931n. Baserria San Kristobal auzoan kokatuta dago, Aranburu azpi auzoan, esan genezake. Aita zuen Manuelek bertakoa; eta ama, berriz, auzokoa bertakoa, Aranburu-Erdikoa, hain zuzen ere. 10 senidetan hirugarrena zen Manuel. Zumarragako "hermanoetan" ikasi zuen 11 urtera arte. 15 urterekin morroi joan zen auzoko 'Iburreta' baserrira, eta jateko aukera handirik gabe egin behar izan zuen urtebete bertan. Baserrian jaio eta hazi bazen ere, etxeko lanez gain, lantegian aritzea suertatu zitzaion. Arotz izateko ikasi, eta Zumarragako hiru lantegitan aritu zen langintza horretan; horietan aipagarriena, 'Patrizio Etxeberria' lantegia. 26 urterekin ezkondu zen Eitza auzora.

Zintak

ZMG-029

- **Proiektua:** Urretxu eta Zumarragako ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Otegi, Aitziber
- **Data:** 2011-01-19
- **Iraupena:** 65 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Etxeberria, Eider

Pasarteak

1. Soldadutzan kapitainaren laguntzaile

- **Erref:** ZMG-029/013
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 00:19:40. **Bukatu:** 00:21:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Soldadutza

Laburpena:

Manuel soldadutzara joan zenean, kapitainaren laguntzaile izan zen. Orduko eginkizunak aipatzen ditu. Oraindik erdaraz ondo egiten ez bazuen ere, oso ondo moldatu zen azkenean.

Transkripzioa

- Ba, geo bakizu ze... Problemia esatea ni joan, baiña arazoa esaten da oin. Ni soldadu jun nintzan, eta tokau nintzan "cañones contra carlos arkalea". Ta kapitanak esan zian, ez dakit "cara de tonto" o umilla ze hartu zian, eta aber bere asistente izete nahi al nun. Ta bestela guardiak in ber izeten nitun fusillakin, ta fusillak zaitu, ta guardiak itten, ta aspertuta genden; ta asistente baietz, gustora. eta "Bueno, pues tienes que ir a San Sebastián a mi casa, y tienes que presentarte a donde la mujer". Jun nintzan ta ni larri erderaz. Ta naparra zan gaiñea, nungua zan hua? "De..."
- Lezaungoa.
- Lezaungoa kapitana bai, baiño andria zan de Biurrun, ez dakit nungua zan. Ta andria larritu in zan, zegatik ni larri-larri erderaz, eta "¿Ya nos entenderemos?", ta nik asistente baietz, baietz esan nion. Baiño erderaz ez giñakigula jun giñan gu soldadu e? Hogeita bat urtekin. Ta asistente hartu nindun ta "como dios" arreglau nintzan geo handik aurea andriakin ta beakin. Naparrak zian, baiño gaizki erderaz, gaizki. bai, ta nere modun gehiyo're gehiyo ezautzen dittut nik e? Oin, araoztarrak eta nerekin fabrikan ibili zianak e, Mutilloko Martin, Araozko Zumalde ta... Horik'e...
- Zure edadekok eta ordukok asko.
- Soldadu jun ta larri e? Ta erderia, ta bildurrez, larri. Ba ni asistente hartu ta beakin bukau nun; eta oso gustora gaiñea, oso ondo. Baiño lenengo hoixe esaten zien, "¿Ya nos entenderemos?", eta nik baietz, bestela guardiak in behar nittun, ba, kuartelen, ta guardik ez itteagatik. Ta geo, jantzi paisano ta "como dios" Donostin ibilli nintzan.
- Beittu. Asmau zendun.

2. Lantegietan langileak behar zituzten garaia

- **Erref:** ZMG-029/019
- **Iraupena:** 0:00:56. **Hasi:** 00:26:17. **Bukatu:** 00:27:13
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ekonomia eta industria » Boom industrial

Laburpena:

Lehen, eskola bukatutakoan, 14 urterekin hasten zen jendea lanean. Manuel maiorazko izateko esperantzan zebilen, baina lantegietan langileak behar zituztenez, baserriko jende asko haietara joan zen lanera.

Transkripzioa

- Bueno, nik garbi. Ordun eskolia bukatzen zanen, hamalau urtekin lanea hasten zan jentia. Ze lana zeon. Eta ni eon nintzan basarriko maiorazgo esperantzan bezela. Eta ni bezela hemen asko auzon. Ordun maiorazgo izaten zan ba, ni nintzan zaharrena, ta maiorazgo basarrin aurreako martxan.
- Maiorazgoa esaten ziozuen etxeko mutil zaharrenai?
- Bai, jeneralen zaharrena. Oain, besten bat igual geatzen zan askotan. Baiño geo etorri zan halako mobimentua enpresatan, halako mobimentua.

Ta basarritti ikusten gendun ez zeola ezer asko, ba, [...] ta nere modun hemen lau o bost mutil bagenden, baserrirako ideakin, baserrin maiorazgo geatzeko. Danok fabrikara jun giñen. Danok. Ta gero fabrikez aparte, ba, basarriya mantendu. Fabrikan zortzi ordu sartu, eta geo etxea etorri, ta jai ta aste ta bakaziotan hemen lana.

3. Gerra hasierako oroitzapenak

- **Erref:** ZMG-029/022
- **Iraupena:** 0:02:04. **Hasi:** 00:29:19. **Bukatu:** 00:31:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Gerraren hasiera
- Politika » Gerra zibila (1936-1939) » Ihes egin beharra

Laburpena:

<p>Gerra hasi zenean, Manuelek bost urte zituen. Gogoan du soldaduak menditik etorri zirenekoa. Beste batean, tiro egin zieten beraiei, soroan lanean ari zirela. Manuelen osaba gazteek ihes egin zuten, soldadu joan behar ez izateko.</p>

4. Arotz izateko aukera

- **Erref:** ZMG-029/026
- **Iraupena:** 0:02:08. **Hasi:** 00:33:54. **Bukatu:** 00:36:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Arotzak

Laburpena:

Arotz-lanetan hiru lekutan ibili zen. Hasiera batean, baserrira dedikatzeko asmoa zeukan; baina arotz izatea zergatik aukeratu zuen azaltzen du.

5. Patrizio Etxeberriarenean lanean

- **Erref:** ZMG-029/028
- **Iraupena:** 0:01:22. **Hasi:** 00:36:47. **Bukatu:** 00:38:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Patrizio Etxeberriaren lantegian nola hasi zen azaltzen du. Hainbat bidaia egin izan ditu lana dela-eta, muntaketa-lanak egiteko.

6. Patrizio Etxeberriareneko zereginak

- **Erref:** ZMG-029/029
- **Iraupena:** 0:01:28. **Hasi:** 00:38:09. **Bukatu:** 00:39:37
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Urola Goierriko lantegiak

Laburpena:

Patrizio Etxeberriaren lantegian aritu zenean, zer zeregin izaten zituen azaltzen du.

Transkripzioa

- Zuk zeorrek Patrizionen ze itten zendun. Zure lana zein izaten zan Patrizionen?

- Bueno, lenengo aldiz, ba arotzerin, zergatik reparazio asko. Patriziok etxek'e pilla bat berek zeuzkan. Eta gero taillerren ba bagenden hogetaka gu, ta ate ta leiho ta milla gauza. Ta geo reparaziotan... Azkenen eskolak elizak, danak bereak zitun Patriziok, beste bostehun etxe o bazazkan, langillei ipiñitta. Ta haren reparaziok eta danak guk egiten giñuzen. Reparaziotan.

"O sea que" zu jeneralen taillerretik kanpoa ibiltzen ziñen.

- Bai, gehiyena bai. Oain zeozer in behar zanen, aten batzuk o leihok o zeoze in behar zanen, tailleran makinak eta han egoten zian, ta han in behar zian, baiño...

- Ez zenduen, ba, makinaria haundirik eukiko, ez? Garai hartan...

- Ez, bueno makinariya bazeon. Ez oain bezin modernok e? Oain bezin modernok ez. Baiño makinariya bai. Ta Patriziok makina, makina mordua zaukan.

- Jeneralen kanpoako saltzen zun. Ala hemen inguruan ere bai?

- Bueno, saldu, herramienttia saltzen duna. Baiño mantenimentun eoten zian ordun elektrixistak, arotzak, fontanerok eta kristo guztik, danak etxeko mantenimentutako. Eta gu're bai, preparaziotako egoten giñan. baiño bestela saldu, herramienttiak saldu asko. Bueno dana handik bizi zan ta.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-03-07

CC-by-sa | Ahotsak.eus
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com